

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 27 augusti 2013

629/2013

Lag

om övervakad frihet på prov

Utfärdad i Helsingfors den 23 augusti 2013

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om övervakad frihet på prov. Bestämmelser om övervakad frihet på prov finns också i 2 c kap. 8 § i strafflagen (39/1889).

2 §

Syftet med och innebörden av övervakad frihet på prov

Syftet med övervakad frihet på prov är att genom en planmässig och gradvis frigivning upprätthålla och främja fångens färdigheter för anpassning i samhället.

Övervakad frihet på prov innebär en i verkställighetsplanen angiven skyldighet för den som har placerats i frihet på prov att stanna i sin bostad, delta i verksamhet som anvisas honom eller henne och iaktta andra skyldigheter som föreskrivs i denna lag. Övervakad frihet på prov kan också verkställas på ett annat lämpligt ställe där den som placerats i frihet på prov tas in för vård eller

rehabilitering eller av någon annan motsvarande orsak, varvid det som föreskrivs om bostad i denna lag ska iakttas i tillämpliga delar.

Verkställigheten av frihet på prov övervakas på det sätt som föreskrivs i denna lag.

3 §

Förutsättningar för placering i övervakad frihet på prov

Utöver det som föreskrivs i 2 c kap. 8 § i strafflagen, är förutsättningarna för att en fånge ska placeras i frihet på prov att

1) friheten på prov främjar genomförandet av planen för strafftiden enligt 4 kap. 6 § i fängelselagen (767/2005) och fången samtycker till den övervakning som avses i 7 § i denna lag,

2) det utifrån uppgifterna om fångens beteende under strafftiden samt hans eller hennes person och kriminalitet kan anses vara sannolikt att villkoren för frihet på prov iakttas,

3) fången till sitt förfogande har en bostad eller något annat ställe som avses i 2 § som lämpar sig för verkställigheten av friheten på prov,

4) fången förbinder sig att iaktta förordnanden enligt 4 § om läkemedelsbehandling och eventuellt tillhörande annan behandling

och stöd om detta ställs som villkor för friheten på prov,

5) fången ger sitt skriftliga samtycke till att Brottspåföljdsmyndigheten i frågor som gäller utredning av förutsättningarna för friheten på prov eller iakttagandet av villkoren, efter behov står i kontakt med de myndigheter, privata sammanslutningar och enskilda personer som berörs av verkställigheten av friheten på prov, samt att dessa trots sekretessbestämmelserna kan underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om brott mot villkoren,

6) fången förbinder sig att iaktta vad som bestämts om att hålla kontakt och andra nödvändiga skriftliga villkor som hänför sig till vistelse utanför den bostad som avses i 2 § och till verksamheten,

7) fången förbinder sig att under friheten på prov avhålla sig från berusningsmedel och sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen samt förbinder sig till kontroll av drogfrihet enligt denna lag, och

8) fången samtycker till att Brottspåföljdsmyndigheten reder ut om den bostad som avses i 2 § och det ställe för deltagande i verksamhet som avses i 7 § 3 mom. lämpar sig för verkställigheten av friheten på prov.

En placering i frihet på prov förutsätter dessutom att de i samma bostad som fången boende personer som uppnått myndighetsåldern av sin egen bestämda vilja har samtyckt till att friheten på prov verkställs i bostaden. Samtycket ska ges skriftligen. Bestämmelser om utredning av en under 18-årig persons åsikt och hörande av denna finns i 9 §.

4 §

Läkemedelsbehandling och psykosocial behandling som villkor för friheten på prov

Som villkor för övervakad frihet på prov kan ställas att en fånge som dömts för sexualbrott förbinder sig att iaktta sådan läkemedelsbehandling för förebyggande av återfall i sexualbrott som en läkare vid Brottspåföljdsmyndigheten har förordnat för fången och till övervakning av läkemedelsbehandlingen. Förutom iakttagande av förordnanden om läkemedelsbehandling kan det också som villkor ställas att fången förbinder sig att iaktta förordnanden om psykosocial behandling och

psykosocialt stöd. Som villkor ställs i detta fall också att fången förbinder sig att fortsätta iaktta läkemedelsbehandlingen och eventuellt tillhörande annan behandling och stöd och samtycker till övervakningen av att förordnanden iakttas också under villkorlig frigivning.

Fången ska ge en läkare vid Brottspåföljdsmyndigheten sitt skriftliga samtycke till läkemedelsbehandlingen. Innan samtycket ges ska läkaren klargöra verkningarna av läkemedelsbehandlingen för fången.

Före placeringen i frihet på prov ska Brottspåföljdsmyndigheten för fången klargöra de påföljder som ett upphörande med läkemedelsbehandlingen leder till. Bestämmelser om påföljderna finns i 26 § och i 10 a § i lagen om övervakning av villkorlig frihet (782/2005).

5 §

Verksamhetsskyldighet

Den som har placerats i frihet på prov ska delta i övervakarmöten, utföra arbete eller delta i utbildning, rehabilitering, verksamhetsprogram eller i annan motsvarande verksamhet som upprätthåller eller främjar hans eller hennes handlingsförmåga och sociala färdigheter. Till sin natur ska verksamheten vara sådan att den på ett tillförlitligt sätt kan övervakas.

Minst fem timmar arbete eller annan verksamhet per vecka ska ingå på det sätt som bestäms i verkställighetsplanen enligt 14 §.

Arbetet eller den övriga verksamheten ska förläggas till en tid som inte infaller mellan klockan 21 och 6, om inget annat bestäms i verkställighetsplanen av orsaker som beror på arbetet eller verksamheten.

6 §

Skyldighet att stanna i bostaden

Den som har placerats i frihet på prov är skyldig att stanna i den bostad som avses i 2 § under den tid som anges i den verkställighetsplan och det veckoschema som avses i 14 §. Den som har placerats i frihet på prov ska stanna i bostaden mellan klockan 21 och

6, om inget annat följer av arbete eller verksamhet som avses i 5 § 3 mom. eller av 21 §.

7 §

Övervakning

Den som har placerats i frihet på prov och iakttagandet av verkställighetsplanen övervakas med hjälp av tekniska anordningar som installeras i den bostad som avses i 2 §, ges till honom eller henne eller fästs vid hans eller hennes handled, vrist eller midja, eller med en kombination av sådana anordningar. De tekniska anordningarna får inte möjliggöra sådan teknisk avlyssning eller optisk övervakning som avses i 5 a kap. 1 § i tvångsmedelslagen (450/1987) inom ett område som omfattas av hemfriden.

Det tekniska genomförandet av övervakningen och innehållet i övervakningen fastställs individuellt utifrån det uppskattade behovet av övervakning av den som placeras i frihet på prov. Kraven på övervakning och kontakt ska dimensioneras så att de är tillräckliga för övervakningen av att villkoren iaktas.

Brottspåföljdsmyndigheten ska hålla tillräcklig kontakt med den som har placerats i frihet på prov och med det ställe där han eller hon deltar i anvisad verksamhet, samt göra övervakningsbesök i hans eller hennes bostad och på det ställe där han eller hon deltar i verksamhet. En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten och en biträdande övervakare enligt 29 § i dennes sällskap har rätt att oanmälda få tillträde till den i 2 § avsedda bostad där den som placerats i frihet på prov vistas för att övervaka iakttagandet av skyldigheten att stanna i bostaden och drogfriheten. En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att få tillträde till bostaden också för att installera, reparera och avlägsna tekniska övervakningsanordningar.

Den som gör övervakningsbesök ska undvika att väcka onödig uppmärksamhet. Övervakningen ska genomföras så att den inte ingriper i någons rättigheter i större omfattning eller orsakar större olägenhet än vad som är nödvändigt och försvarbart för att uppgiften ska kunna skötas.

8 §

Ordnanande av den centrala övervakningen

På ordnandet av den centrala övervakningen av övervakad frihet på prov tillämpas 33 § i lagen om övervakningsstraff (330/2011).

2 kap.

Utredning av förutsättningarna för övervakad frihet på prov och beredning

9 §

Utredning av förutsättningarna för övervakad frihet på prov

I fängelset ska fångens förutsättningar för övervakad frihet på prov redas ut i tillräckligt god tid före den eventuella placeringen i övervakad frihet på prov, om det inte med tanke på straffets kortvarighet är uppenbart onödigt. Det bör i synnerhet bedömas hur fången förbinder sig att iaktta bestämmelser och begränsningar som ställs för verksamhet, kontakter, drogfrihet och vistelse utanför bostaden.

Om fången har förutsättningar för att bli placerad i övervakad frihet på prov, utreds om fångens boendeförhållanden och stället där fången ska delta i verksamhet enligt 5 § är lämpliga för verkställighet av övervakad frihet på prov. När verkställigheten planeras utreds dessutom om de i samma bostad boende personer som uppnått myndighetsåldern samtycker till att friheten på prov verkställs och till att övervakningsbesök i anslutning till verkställigheten görs i bostaden. Samtycket ska innehålla en försäkran om att det har getts av egen bestämd vilja. Personer under 18 år ska tillfrågas om sin åsikt. Den minderåriga ska vid behov höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna på det sätt som föreskrivs i 20 § i barnskyddslagen (417/2007). Övervakad frihet på prov får inte börja verkställas i bostaden, om en minderårig av grundad anledning motsätter sig verkställigheten och med hänsyn till sin ålder och utvecklingsnivå är mogen att bedöma saken.

10 §

Fångens samtycke

Fången ska ges en noggrann utredning av betydelsen av bestämmelserna och begränsningarna i anslutning till övervakad frihet på prov samt påföljderna av brott mot dessa.

Fången ska för beredningen och verkställigheten av den övervakade friheten på prov skriftligen lämna de utfästelser och samtycken som avses i 3 §.

11 §

Utredning av förutsättningarna för frihet på prov på fångens initiativ

Brottspåföljdsmyndigheten ska behandla en fångens ansökan om placering i frihet på prov, även om placeringen inte ingår i planen för strafftiden. Fångens ansökan behöver inte behandlas på nytt förrän två månader har förflutit sedan föregående beslut, om inte någon väsentlig förändring har skett i fångens arbets-, bostads- eller familjeförhållanden eller i andra motsvarande förhållanden.

12 §

Beredning av övervakad frihet på prov

Om förutsättningarna för frihet på prov uppfylls, bereds i fängelset och i samarbete med fången verksamhetsskyldigheten enligt planen för strafftiden, utreds behovet av stödåtgärder och övervakning samt uppgörs en verkställighetsplan enligt 14 § för friheten på prov.

Vid beredningen ska de myndigheter, privata sammanslutningar och enskilda personer som berörs av verkställigheten av friheten på prov kontaktas i behövlig utsträckning.

13 §

Beredning av övervakad frihet på prov för långtidsfångar

Vid beredningen av övervakad frihet på prov för fångar som avtjänar fängelsestraff på livstid eller hela straffet, ska fängelset ge ett utlåtande om huruvida förutsättningarna för

frihet på prov uppfylls. Till utlåtandet ska fogas ett förslag till verkställighetsplan för friheten på prov, en bedömning av genomförandet av planen för strafftiden samt andra handlingar som behövs. Förslaget till verkställighetsplan ska innehålla de uppgifter som avses i 14 §. Till handlingarna fogas skriftliga samtycken av fången och den person eller de personer som avses i 3 § 2 mom. Förslaget till verkställighetsplan, de övriga behövliga handlingarna och fängelsets utlåtande sänds till bedömningscentrumet inom den brottspåföljdsregion som behandlar ärendet.

Bedömningscentrumet ska vid behov stå i kontakt med de myndigheter, inrättningar, sammanslutningar och enskilda personer som berörs av verkställigheten av friheten på prov samt vid behov personligen kalla fången till bedömningscentrumet för en bedömning. Bedömningscentrumet ger sitt utlåtande om huruvida den övervakade friheten på prov i fråga om fången som avtjänar ett fängelsestraff på livstid eller hela straffet upprätthåller och främjar hans eller hennes färdigheter för anpassning i samhället, samt reder ut huruvida de övriga förutsättningarna för övervakad frihet på prov uppfylls. Särskilda bestämmelser gäller för utlåtandet från Brottspåföljdsmyndighetens hälsovårdsenhet.

Bedömningscentrumet ska utan dröjsmål sända sitt förslag till verkställighetsplan, de övriga behövliga handlingarna och sitt utlåtande till Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

14 §

Verkställighetsplan

I verkställighetsplanen för friheten på prov ska antecknas det datum då friheten på prov börjar och det datum den slutar. Verkställighetsplanen ska innehålla bestämmelser som gäller

1) den bostad där den som placeras i frihet på prov ska vistas,

2) innehållet i verksamhetsskyldigheten, antalet timmar per vecka och behövliga rester,

3) övervakningen av friheten på prov, de tekniska övervakningsanordningar som krävs och övervakarmötena,

4) den tid som den som har placerats i frihet på prov är skyldig att stanna i sin bostad,

5) eventuella begränsningar när det gäller att vistas inom ett visst område eller att träffa en brottspartner eller annan namngiven person,

6) kontakter mellan den som har placerats i frihet på prov och Brottspåföljdsmyndigheten,

7) stödåtgärder som främjar en ändamålsenlig verkställighet av friheten på prov,

8) den tid som reserveras för att den som har placerats i frihet på prov ska kunna sköta sina personliga ärenden,

9) andra motsvarande villkor som är nödvändiga för verkställigheten av övervakad frihet på prov.

Verkställighetsplanen ska innehålla uppgifter om hur den som placerats i frihet på prov försörjer sig ekonomisk under friheten på prov.

Om sådan läkemedelsbehandling och eventuellt tillhörande annan behandling och stöd som avses i 4 § har ställts som villkor för övervakad frihet på prov, ska verkställighetsplanen dessutom innehålla nödvändiga bestämmelser om behandlingen och stödet och om övervakningen av att villkoren iaktas.

Till verkställighetsplanen ska fogas de skriftliga samtycken enligt 3 § genom vilka de i bostaden boende personer som uppnått myndighetsåldern samtycker till att friheten på prov verkställs och övervakningsbesök i anslutning till verkställigheten görs i bostaden.

Brottspåföljdsmyndigheten sammanställer ett separat veckoschema för genomförandet av den övervakade friheten på prov.

15 §

Fastställande av verkställighetsplanen

Fängelsedirektören eller i det fall som avses i 13 § Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fastställer verkställighetsplanen, och till den fogas fångens skriftliga samtycke enligt 10 §. Verkställighetsplanen ska ges till fången i skriftlig form.

16 §

Ändring av verkställighetsplanen

Verkställighetsplanen kan ändras om förhållandena förändras eller det finns någon annan jämförbar grundad anledning.

När planen ändras ska den som har placerats i frihet på prov höras.

3 kap.

Skyldigheter för den som har placerats i frihet på prov och övervakning av att skyldigheterna fullgörs

17 §

Allmänna skyldigheter för den som har placerats i frihet på prov

Den som har placerats i frihet på prov är skyldig att

1) delta i den verksamhet som avses i 5 § och stanna i den bostad som avses i 2 § på det sätt som bestäms i verkställighetsplanen,

2) iaktta verkställighetsplanen och veckoschemat,

3) hålla kontakt med Brottspåföljdsmyndigheten på det sätt som bestäms i verkställighetsplanen samt anmäla sig hos en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller en polisinsättning på det sätt som Brottspåföljdsmyndigheten bestämmer,

4) till Brottspåföljdsmyndigheten lämna de uppgifter om läkemedel som han eller hon använder vilka är nödvändiga med avseende på verkställigheten av friheten på prov,

5) hantera de övervakningsanordningar som avses i 7 § 1 mom. med omsorg och följa anvisningarna om hur de ska användas,

6) ge en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som utför ett övervakningsuppdrag och en biträdande övervakare i dennes sällskap tillträde till sin bostad.

Om sådan läkemedelsbehandling och eventuellt tillhörande annan behandling och stöd som avses i 4 § har ställts som villkor för den övervakade friheten på prov, är den som har placerats i övervakad frihet på prov dessutom skyldig att följa de bestämmelser som gäller detta och som fastställts i verkställighetsplanen.

18 §

Drogfrihet

Under den övervakade friheten på prov får den som har placerats i frihet på prov inte använda narkotika som avses i 3 § 1 mom. i narkotikalagen (373/2008), alkohol eller andra berusningsmedel eller sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen eller vara påverkad av ett berusningsmedel.

19 §

Kontroll av drogfrihet

Den som har placerats i frihet på prov är för kontroll av drogfriheten skyldig att på uppmaning lämna urin-, saliv- eller utandningsprov. Den som har placerats i frihet på prov kan också förpliktas att infinna sig vid en enhet vid Brottsförhållningsmyndigheten, en hälsovårdscentral eller en enhet enligt lagen om missbrukarvård (41/1986) för att lämna urinprov.

Om den som har placerats i frihet på prov under ett övervakningsbesök eller annars i samband med övervakningen eller verksamhet enligt 5 § av yttre tecken att döma sannolikt är påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel, ska en tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten anteckna observationerna om berusningstillståndet. Om berusningstillståndet av yttre tecken att döma är uppenbart, behöver något prov inte tas, om inte den som har placerats i frihet på prov kräver det. Det kan bestämmas att blodprov ska tas på den som har placerats i frihet på prov, om han eller hon utan giltig orsak vägrar lämna utandnings-, urin- eller salivprov.

Om den som har placerats i frihet på prov på basis av ett utandningsprov konstateras vara alkoholpåverkad, ska Brottsförhållningsmyndigheten vidta de åtgärder som avses i 26 eller 27 §. Om den som har placerats i frihet på prov på basis av urin- eller salivprov konstateras ha använt berusningsmedel, ska resultatet verifieras av ett laboratorium som uppfyller kvalitetskraven för narkotikatest. Förfarandet är detsamma även om resultatet av snabbtestet är negativt, om det finns grun-

dad anledning att misstänka berusningstillstånd. Om det verifierade resultatet visar att den som har placerats i frihet på prov har använt narkotika som avses i 3 § i narkotikalagen eller läkemedel som han eller hon inte har rätt att använda, ska Brottsförhållningsmyndigheten vidta de åtgärder som avses i 26 § i denna lag.

20 §

Övervakning av läkemedelsbehandling

En fånge som har förbundit sig till läkemedelsbehandling som avses i 4 § ska lämna de urin- eller blodprov som är nödvändiga för övervakningen av läkemedelsanvändningen och fastställandet av behandlingens säkerhet. Den som har placerats i frihet på prov är skyldig att infinna sig vid Brottsförhållningsmyndighetens hälsovårdsenhet eller ett universitetssjukhus eller en enhet inom den specialiserade sjukvården som anges separat för att lämna prov.

Brottsförhållningsmyndigheten ska med universitetssjukhuset eller enheten inom den specialiserade sjukvården avtala om hur läkemedelsbehandlingen ska ordnas och tillhörande blod- och urinprov tas.

21 §

Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa verkställighetsplanen

Den som har placerats i frihet på prov kan i ett enskilt fall få tillstånd att låta bli att följa en bestämmelse i den verkställighetsplan som avses i 14 §, om det behövs av en orsak som hänför sig till hans eller hennes familj, hälsovård, försörjning eller skötsel av arbets-, utbildnings-, social- eller bostadsärenden eller någon annan godtagbar orsak. Den som har placerats i frihet på prov är skyldig att hos Brottsförhållningsmyndigheten i god tid på förhand ansöka om tillstånd att låta bli att följa planen.

Den som har placerats i frihet på prov får utan föregående tillstånd låta bli att följa en bestämmelse i verkställighetsplanen, om det i ett enskilt fall är nödvändigt på grund av att han eller hon insjuknat eller på grund av

någon annan oförutsedd och tvingande omständighet som påverkar verkställigheten av den övervakade friheten på prov. I dessa fall är den som har placerats i frihet på prov skyldig att utan dröjsmål anmäla detta till Brottspåföljdsmyndigheten. Bestämmelser om det beslut som ska fattas med anledning av anmälan finns i 32 §.

22 §

Hinder för verkställighet av frihet på prov

Om den som har placerats i frihet på prov byter i 2 § avsedd bostad eller om förhållandena ändras så att friheten på prov inte längre kan verkställas där, ska Brottspåföljdsmyndigheten reda ut huruvida friheten på prov kan verkställas någon annanstans.

Om verkställigheten av friheten på prov inte kan fortsätta eller om tillräcklig övervakning inte kan ordnas på grund av ett hinder som avses i 1 mom. eller på grund av att den som har placerats i frihet på prov drabbas av en sjukdom eller en olycka som kräver institutionsvård eller något annat liknande hinder, ska friheten på prov återkallas och Brottspåföljdsmyndigheten förpassa den som har placerats i frihet på prov till fängelse för att där som fängelsestraff avtjäna den återstående delen av sin frihet på prov.

Övervakad frihet på prov kan återkallas, om den som har placerats i frihet på prov ska avtjäna ett nytt fängelsestraff eller ett förvandlingsstraff för böter som dömts ut för ett brott som begåtts före friheten på prov om det med beaktande av arten av brottet och förhållandena då brottet begicks inte längre kan anses sannolikt att villkoren för friheten på prov kommer att iakttas. Övervakad frihet på prov ska dock återkallas, om friheten på prov till följd av verkställandet av det nya fängelsestraffet skulle överskrida sex månader, om det inte är fråga om verkställighet av förvandlingsstraff för böter.

23 §

Återkallelse av samtycke till läkemedelsbehandling

Om den som har placerats i frihet på prov

återkallar sitt samtycke till läkemedelsbehandling enligt 4 §, ska han eller hon anmäla detta till Brottspåföljdsmyndigheten. I dessa fall iakttas bestämmelserna om förpassning till fängelse i 27 § 3 mom. och om påföljder i 26 §.

Om en läkare vid en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård som avses i 20 § på medicinska grunder beslutar att avsluta läkemedelsbehandlingen för den som placerats i övervakad frihet på prov, återkallas inte friheten på prov enbart på grund av detta.

24 §

Säkerhetskontroll

Den som har placerats i frihet på prov får granskas för att säkerheten vid verkställigheten av friheten på prov ska kunna säkerställas och ordningen tryggas.

Vid säkerhetskontrollen har en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten rätt att med hjälp av en metalldetektor, någon annan motsvarande teknisk anordning eller en tränad hund, eller genom en ytlig undersökning av kläderna granska den som har placerats i frihet på prov för att säkerställa att han eller hon inte innehar några föremål eller ämnen som kan äventyra säkerheten eller vars innehav i övrigt har förbjudits i lag eller med stöd av lag.

Den tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som genomför säkerhetskontrollen har rätt att frånta den som har placerats i frihet på prov föremål eller ämnen som avses i 2 mom. och som påträffas vid säkerhetskontrollen eller på något annat sätt. Föremålen och ämnena ska lämnas till polisen eller, om det inte finns något hinder för det enligt lag, återlämnas till den som har placerats i frihet på prov.

Den som utför säkerhetskontrollen ska undvika att väcka onödig uppmärksamhet. Kontrollen ska genomföras så att den inte ingriper i någons rättigheter i större omfattning eller orsakar större olägenhet än vad som är nödvändigt för att uppgiften ska kunna utföras.

25 §

Återkallelse av övervakad frihet på prov på grund av återkallelse av samtycke eller avsaknad av förutsättningar

Om en person som bor i samma bostad som den som har placerats i frihet på prov, av grundad anledning skriftligen återkallar det samtycke som avses i 3 §, ska Brottspåföljdsmyndigheten reda ut huruvida friheten på prov, kan verkställas i någon annan bostad eller om den måste återkallas.

Om de övriga förutsättningarna för frihet på prov inte längre uppfylls efter beslutet, återkallas friheten på prov för den tid som ännu inte har avtjänats.

26 §

Påföljder av brott mot skyldigheterna

Om den som har placerats i frihet på prov gör sig skyldig till ett brott eller grovt och uppsåtligen bryter mot sina skyldigheter enligt denna lag, kan friheten på prov återkallas för viss tid eller helt och hållet, dock högst till den del den ännu inte har avtjänats. Personen i fråga ska i detta fall återförpassas till fängelse för att avtjäna den del av friheten på prov som har återkallats.

Om den som har placerats i frihet på prov begår ett brott, iakttas dessutom 2 kap. 13 § 2 mom. i strafflagen.

Om den som har placerats i frihet på prov handlar i strid med sina skyldigheter enligt denna lag på något annat sätt än vad som avses i 1 mom., ska han eller hon ges en muntlig anmärkning, eller om en sådan inte anses tillräcklig, en skriftlig varning.

27 §

Utredning av brott mot skyldigheterna

Om den som har placerats i frihet på prov misstänks ha brutit mot sina skyldigheter, ska Brottspåföljdsmyndigheten reda ut frågan. Till utredningen ska fogas ett förslag till påföljder på grund av brottet mot villkoren. Vid utredningen ska den som har placerats i frihet på prov ges tillfälle att bli hörd.

Utredningen ska sändas till fängelsedirek-

tören, den biträdande direktören enligt arbetsordningen eller brottspåföljdschefen och, om den som har placerats i frihet på prov misstänks ha brutit mot sina skyldigheter enligt denna lag på det sätt som avses i 26 § 3 mom., också till direktören för byrån för samhällspåföljder.

Om den som har placerats i frihet på prov misstänks ha brutit mot sina skyldigheter på ett sådant grovt sätt som avses i 26 § 1 mom. och frågan inte omedelbart kan redas ut, kan en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten förpassa den som har placerats i frihet på prov till fängelse för den tid som krävs för att reda ut brottet mot skyldigheterna och bestämma påföljden.

28 §

Inräkning i strafftiden

Om den som har placerats i övervakad frihet på prov uppsåtligen bryter mot skyldigheten enligt 17 § 1 mom. 1 punkten att stanna i sin bostad, ska i strafftiden inte inräknas tiden från början av dygnet efter det att han eller hon brutit mot skyldigheten fram till slutet av det dygn då han eller hon återvänder till bostaden eller grips för att förpassas till fängelse.

Om den som har placerats i frihet på prov har avlägsnat sig från bostaden av ett sådant tvingande skäl som avses i 21 § 2 mom. ska tiden dock inräknas i strafftiden.

4 kap.

Brottspåföljdsmyndighetens tjänstemans uppgifter, biträdande övervakare samt beslutsprocessen

29 §

Utseende av tjänsteman och förordnande till biträdande övervakare

För verkställigheten av övervakad frihet på prov svarar en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som utsetts för uppgiften. De stöd- och övervakningsuppgifter som anknyter till verkställigheten av övervakad frihet på prov kan också tilldelas någon annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten. I syfte

att främja en ändamålsenlig verkställighet av övervakad frihet på prov kan det för att bistå Brottspåföljdsmyndighetens tjänsteman förordnas en person som samtycker till uppgiften (*biträdande övervakare*). Den biträdande övervakaren ska ha för skötsel av uppdraget lämplig utbildning inom brottspåföljds-, social- eller hälsovårdsområdet eller pedagogik samt arbetserfarenhet. Också någon annan lämplig person kan förordnas till biträdande övervakare, om det behövs för att säkerställa övervakningen.

Brottspåföljdsmyndigheten ingår ett avtal med den biträdande övervakaren om utförandet av uppdraget och beslutar om det arvode och de kostnadsersättningar som ska betalas till honom eller henne med statliga medel. Mellan Brottspåföljdsmyndigheten och den biträdande övervakaren uppkommer inte någon tjänste- eller arbetsavtalsförhållande.

Språklagen (423/2003) och bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på den biträdande övervakaren när han eller hon utför sitt uppdrag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

30 §

Uppgifter för tjänstemannen vid Brottspåföljdsmyndigheten och den biträdande övervakaren

Tjänstemannen vid Brottspåföljdsmyndigheten har till uppgift att

1) stödja och handleda den som har placerats i frihet på prov,

2) hålla kontakt med den som har placerats i frihet på prov och i tillräcklig utsträckning göra såväl på förhand anmälda som oanmälda övervakningsbesök i hans eller hennes bostad,

3) hålla kontakt med det ställe där den som har placerats i frihet på prov deltar i verksamhet som avses i 5 § och vid behov göra övervakningsbesök där,

4) vid behov hålla kontakt med dem som bor i samma bostad som den som har placerats i frihet på prov och med vårdnadshavaren, intressebevakaren eller någon annan laglig företrädare för en person under 18 år som har placerats i frihet på prov,

5) övervaka att den som har placerats i frihet på prov fullgör sina skyldigheter enligt denna lag,

6) till Brottspåföljdsmyndigheten anmäla brott mot skyldigheter som föreskrivs i denna lag samt utreda saken,

7) vidta andra åtgärder som verkställigheten av övervakad frihet på prov kräver.

Den biträdande övervakaren ska bistå tjänstemannen vid Brottspåföljdsmyndigheten i de uppgifter som föreskrivs i 1 mom. Den biträdande övervakaren har rätt att göra övervakningsbesök i en bostad endast i sällskap av tjänstemannen vid Brottspåföljdsmyndigheten. Den biträdande övervakaren ska dessutom följa de direktiv om verkställigheten av övervakad frihet på prov som tjänstemannen vid Brottspåföljdsmyndigheten ger honom eller henne samt underrätta tjänstemannen om den som har placerats i frihet på prov inte fullgör sina skyldigheter.

Tjänstemannen vid Brottspåföljdsmyndigheten och den biträdande övervakaren ska bemöta den som har placerats i frihet på prov korrekt och inte orsaka onödiga olägenheter för honom eller henne och de personer som bor i samma bostad.

31 §

Användning av maktmedel

Vid utförandet av ett tjänsteuppdrag i anslutning till övervakningen av övervakad frihet på prov har en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten rätt att använda maktmedel i syfte att avvärja brott mot liv eller hälsa eller en gärning eller en händelse som äventyrar någon annans hälsa, i syfte att gripa den som har placerats i frihet på prov, förpassa honom eller henne till fängelse, utföra övervaknings- och kontrolluppdrag samt avlägsna övervakningsanordningar.

Maktmedlen ska vara behövliga och försvarbara med tanke på omständigheterna. Vid bedömningen av försvarbarheten ska hänsyn tas till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, vilka resurser som står till buds samt andra faktorer som påverkar helhetsbedömningen av situationen.

Maktmedelsredskap får användas endast av en tjänsteman som har fått lämplig utbildning.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

32 §

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om placering i övervakad frihet på prov av en fånge som avtjänar fängelse på livstid eller en fånge som avtjänar hela straffet. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa verkställighetsplanen, om tillståndet förutsätter att personen i fråga avlägsnar sig från Finlands territorium.

Fängelsedirektören fattar beslut om placering i övervakad frihet på prov av andra fångar än de som avses i 1 mom. Fängelsedirektören fattar också beslut om de verkningar som ett i 22 § 3 mom. avsett nytt straff som ska verkställas har på fortsatt verkställighet av frihet på prov, om återkallelse av övervakad frihet på prov för viss tid eller helt och hållet och om återförpassning till fängelse enligt 26 §.

En läkare vid Brottspåföljdsmyndigheten fattar beslut om påbörjande, övervakning och upphörande av sådan läkemedelsbehandling och annan behandling och stöd som avses i 4 §. I brådskande fall kan också en läkare vid ett sjukhus eller en enhet inom den specialiserade sjukvården som avses i 20 § avbryta läkemedelsbehandlingen tillfälligt. En läkare vid Brottspåföljdsmyndigheten ska omedelbart informeras om att läkemedelsbehandlingen avbrutits tillfälligt. Denna läkare fattar det slutliga beslutet om läkemedelsbehandlingen.

Fängelsedirektören, direktören för byrån för samhällspåföljder, den biträdande direktören enligt arbetsordningen eller brottspåföljdschefen fattar beslut om ändring av verkställighetsplanen enligt 16 §, tagande av blodprov enligt 19 §, tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att iaktta verkställighetsplanen, följderna av återkallelse av samtycke enligt 23 §, givande av varning enligt 26 § och ersättning av resekostnader enligt 33 §.

Verkställighetschefen eller någon annan tjänsteman som bestäms i arbetsordningen fattar beslut om beräkningen av strafftiden och om inräkningen i strafftiden enligt 28 §.

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten fattar beslut om annan kontroll av drogfrihet enligt 19 § än tagande av blodprov, tillstånd enligt 21 § 2 mom. att tillfälligt låta bli att följa verkställighetsplanen, säkerhetskontroll enligt 24 § och fråntagande av föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetskontroll enligt 24 §, en muntlig anmärkning enligt 26 § 3 mom. samt förpassning till fängelse enligt 22 § 2 mom. och 27 § 3 mom.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

33 §

Resekostnader

Till den som har placerats i frihet på prov betalas med statliga medel behövliga resekostnader i anslutning till övervakningen av verkställigheten av friheten på prov.

Även resekostnader i anslutning till verksamhet enligt 5 § kan ersättas med statliga medel, om det i ett enskilt fall är motiverat med hänsyn till att den som har placerats i frihet på prov är medellös eller med hänsyn till grunden för resekostnaderna.

Kostnaderna betalas enligt kostnaderna för användning av det billigaste allmänna fortskaffningsmedlet.

34 §

Kostnader för läkemedelsbehandling och annan behandling och stöd

Kostnaderna för den läkemedelsbehandling och annan behandling och stöd som avses i 4 § samt för den övervakning av läkemedelsbehandlingen som avses i 20 § betalas med statliga medel.

35 §

Läkares informationsskyldighet

En läkare vid det sjukhus eller den enhet

inom den specialiserade sjukvården som avses i 20 § är trots tystnadsplikten skyldig att till Brottspåföljdsmyndigheten lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av om den som har placerats i frihet på prov iakttagit förordnandena om läkemedelsbehandling och eventuell annan behandling och stöd enligt 4 §.

36 §

Upphörande av frihet på prov

Övervakad frihet på prov upphör när den som har placerats i frihet på prov frigges villkorligt eller när fängelsestraffet har avtjänats i sin helhet.

När den övervakade friheten på prov upphör vid den tidpunkt som anges närmare i verkställighetsplanen, ska den som har placerats i frihet på prov infinna sig vid en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten för att lämna tillbaka de tekniska övervakningsanordningar som har använts under friheten på prov och för andra åtgärder i anslutning till frigivningen. Övervakad frihet på prov kan också avslutas genom att en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten tar ur bruk och omhändertar de tekniska anordningar som har använts vid verkställigheten av den övervakade friheten på prov samt överlämnar handlingarna i anslutning till den villkorliga frigivningen i den bostad som har använts under verkställigheten av friheten på prov.

37 §

Efterlysning

Om den som har placerats i frihet på prov inte anträffas och det inte går att få reda på var han eller hon vistas, ska Brottspåföljdsmyndigheten utfärda en efterlysning av personen i fråga.

38 §

Handräckning

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att för utförandet av ett tjänsteuppdrag få handräckning enligt polislagen (872/2011) av polisen.

39 §

Anmälan till polisen

Placeringen av en fånge i övervakad frihet på prov ska anmälas till polisen.

40 §

Ändringssökande

Omprövning får begäras hos regiondirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten i fråga om beslut som gäller

- 1) en fånges ansökan om placering i frihet på prov enligt 11 §,
  - 2) tillstånd enligt 21 § att tillfälligt låta bli att följa en bestämmelse i verkställighetsplanen,
  - 3) varning som avses i 26 § 3 mom.,
  - 4) återkallelse av frihet på prov enligt 25 § och **26 § 1 mom.**,
  - 5) inräkning i strafftiden enligt 28 §,
  - 6) ersättning av resekostnader enligt 33 §.
- Vid behandlingen av begäran om omprövning och besvär iakttas i övrigt 20 kap. 10—15 § i fängelselagen.

41 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) övervakningen av hur förordnanden om läkemedelsbehandling iakttas,
- 2) förfarandet när biträdande övervakare förordnas,
- 3) utarbetandet och hanteringen av samt innehållet i handlingarna i anslutning till övervakad frihet på prov,
- 4) säkerhetskontroll och registrering av den,
- 5) konstaterande av och anteckningar som gäller misstänkt berusningstillstånd hos den som har placerats i frihet på prov,
- 6) utredning och registrering av brott mot villkoren för övervakad frihet på prov,
- 7) verksamhet som kan godkännas som verksamhetsskyldighet enligt 5 §,
- 8) maktmedelsredskap,
- 9) ersättning av resekostnader som uppkommit för den som har placerats i frihet på prov.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet får meddela närmare föreskrifter om

- 1) beredningen av övervakad frihet på prov,
- 2) förfarandet vid utredande av ett minderårigt barns åsikt,
- 3) situationer som avses i 9 § där placering i övervakad frihet på prov är uppenbart onödig,
- 4) genomförandet av övervakningen,
- 5) grunderna för avvikelser från verksamhetsskyldigheten,
- 6) tvingande och oförutsedda situationer som avses i 28 § 2 mom.,
- 7) innehållet i den anmälan som avses i 39 §.

Helsingfors den 23 augusti 2013

Republikens President
SAULI NIINISTÖ

42 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

43 §

Övergångsbestämmelser

På verkställigheten av sådan frihet på prov vars verkställighetsplan har fastställts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*